

KONSTANTIN
PRESLAVSKY
UNIVERSITY
SHUMEN



ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ”

ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

СПЕЦИАЛНОСТ ТЕОЛОГИЯ

Утвърждавам:
Декан:.....

КОМПЛЕКТ НА СТУДЕНТА

ДИСЦИПЛИНА: ЦЪРКОВНА АРХЕОЛОГИЯ

ШУМЕН
2012

К О Н С П Е К Т

за изпит по ЦЪРКОВНА АРХЕОЛОГИЯ

за специалност «Теология»,
редовно обучение

1.	Понятие, обхват, задача и метод на Църковната археология
2.	История и литература на църковно-археологическите изследвания: епоха на основополагането (1550-1650); епоха между 1700-1850 г.; епоха на големите открития (1850-1900 г.); епоха на усилено изследване на християнската древност от 1900 г. насам.
3.	Извори, помагала и критика на църковната археология. Непосредствени извори: разкопки, археологически издирвания и събраните паметници в музейни експозиции (изложби) и фондохранилища. Странични извори - литературни извори (мъченически актове, мартирологии и календари, книга на папите - Liber Pontificalis, топографски пътеводители (светски и за военни цели), карти, сборници от списъци за чудеса, подземни гробове и др. Разкопки, находки и археологическа документация (дневници, планове, снимки и др.). Конгреси и катедри по църковна археология.
4.	Топография на старохристиянските паметници (Палестина, Египет, Сирия, Месопотамия, Мала Азия, Италия, Испания и др.).
5.	Древнохристиянска архитектура - катакомби. Форма и конструкция на катакомбените гробове. Гробни камери (крипти, кубикули и др.).
6.	По-видни катакомби: Апостолска гробница, Катакомба на Калист, Криптиите св. Марко и св. Марцелиан, Катакомбата на Домицила, Циметериум на Присцила, Западни катакомби извън Рим. Източни катакомбени гробове: св. Мина в Ливийската пустиня, Сирия, Месопотамия, Северна Африка и др.
7.	Мавзолеи и циметериални църкви
8.	Вътрешно устройство на християнската базилика: св. трапеза, олтарни прегради (темплони), катедри, амвони.
9.	По-видни християнски базилики: На Изток: Палестина, Сирия, Месопотамия, Египет, Мала Азия и др. На Запад: Рим и Равена.
10.	Християнски базилики в България: Предбългарска епоха Първото и Второто българско царство.
11.	Църкви с централен план и баптистерии (кръщелни) - произход на плана, кратка характеристика, представители на Изток, Цариград и Рим.
12.	Симеоновата Кръгла (Златна) църква в Преслав - планова композиция, декорация, архитектурен образ и дата.
13.	Кръстовидни и кръстокуполни църкви - произход на плана, архитектурен образ и представители: Цариград, християнски Изток, България.
14.	Юстиниановото църковно строителство. Църквата "Св. София" във византийската столица.
15.	Преславската кръстокуполна църква - произход на плана и варианти.
16.	Манастирите през Първото и Второто българско царство – средища на църковно-просветен живот и разностранна книжовна и художествена дейност.
17.	Скални църкви и манастири в България.
18.	Символически знаци и образи.
19.	Сепулкрални (погребални) изображения.
20.	Библейски сцени - старозаветни и новозаветни.
21.	Иконография на Бога и светците

22.	Християнска стенна мозаична живопис - Равена, Солун и Цариград.
23.	Християнска книжна живопис.
24.	Древнохристиянска пластика - монументална, секулларна, статуарна.
25.	Приложно изкуство - малка пластика, емайл, текстил, слонова кост и др.
26.	Развой, основи и кратка характеристика на византийското изкуство.
27.	Поява, развитие и кратка характеристика на християнската икона.
28.	Преславската керамична икона.
29.	Изображения на църковния и частния живот.
30.	Християнски епиграфски паметници

IV. Литература

1. **Покровский, Н. В. Покровский, Н.** Евангелие в памятниках иконографии, преимущественно византийских и русских. СПб., 1892.
2. **Покровский, Н. В.** Церковная археология. Петроград, 1916.
3. **Филов, Б.** Старобългарската църковна архитектура. - Сп. БАН, XLIII, 1930.
4. **Миятев, Кр.** Архитектурата в средновековна България. С., 1965.
5. **Бобчев, С.** История на архитектурата през средните векове. С., 1963.
6. **Мавродинов, Н.** Византийска архитектура. С., 1955.
7. **Мавродинов, Н.** Старобългарското изкуство. С., 1959.
8. **Ваклинов, Ст.** Формиране на старобългарската култура. С., 1977.
9. **Чанева-Дечевска, Н.** Църковната архитектура на Първата българска държава. С., 1984.
10. **Чанева-Дечевска, Н.** Църкви и манастири от Велики Преслав. С., 1980.
11. **Чанева-Дечевска, Н.** Раннохристиянската архитектура в България IV-VI в. С., 1999.
12. **Якобсон, А. Л.** Закономерности в развитии раннесредневековой архитектуры. Л., 1983.
13. **Якобсон, А. Л.** Закономерности в развитии средневековой архитектуры IX-XV вв. Л., 1987.
14. **Овчаров, Д., М. Ваклинова.** Ранновизантийски паметници от България IV-VII век. С., 1978.
15. **Лихачова, В.** Изкуството на Византия. С., 1987.
16. История на българското изобразително изкуство. Т. 1. С., 1976.
17. **Георгиев, П.** Плиска - първи християнски култов център в средновековна България. - В: България 1300. Институции и държавни традиции. Т. 2. С., 1982.
18. **Овчаров, Д., Т. Тотев, А. Попов.** Стари български столици. Плиска, Велики Преслав и Търновград. С., 1980.
19. www.pravoslavie.bg
20. www.dveri.bg

V. Форми на самостоятелна работа

Студентите разработват курсова работа по предварително зададена тема.

Критерии за оценяване на самостоятелна работа

Среден /3/ – изготвяне по “готова схема”.

Добър /4/ – отсъствие на основни моменти от темата или допускане на неточности.

Мн. добър /5/ – продуктивно-нестандартно извеждане на темата с анализиране на използваните източници.

Отличен /6/ – творческо, самостоятелно, логично извеждане на темата, обосноваване и интерпретация на литературата; изявено отношение и позиции към темата; точност и богата езикова култура.

VI. Семестриален контрол:

1. Присъствие на лекционни и семинарни занятия минимум 50%.

VII. Условия за допускане до изпитна процедура

1. Посещаемост на лекциите (минимум 50% от часовете).
2. Изпълнение на формите на самостоятелна работа.

VIII. Изпитна процедура. Схема/елементи, процедура на изпита, критерии за оценяване знанията и уменията на студентите, присъждане на кредити

Изпитна процедура: Основен елемент на изпитната процедура по дисциплината Догматическо богословие е писмена разработка на два въпроса от конспекта определени чрез теглене на изпитен билет.

IX. Критериите за оценяването на знанията, уменията и компетентностите на студентите, на оформяне на изпитната оценка, на присъждане на кредити включват:

Изпитни критерии:

Отличен 6 получават студенти, които демонстрират отлично ориентиране в идеите на отделните изследователски направления и тенденции и показват умения за самостоятелен анализ.

Много добър 5 получават студенти, които представят материала на високо ниво, но не познават детайлно библиографията по въпроса.

Добър 4 получават студенти, които се ориентират добре в материала от лекционния курс, без да могат да го анализират.

Среден 3 получават студенти, които познават отчасти материала по дисциплината, но не се справят със специфичната терминология.

Слаб 2 получават студенти, които не владеят основната информация от лекционния курс и не присъстват редовно на учебните занятия.

Кредитите се присъждат по следните правила – 1 кредита за качеството на курсовата работа, 3 кредита за оценката от писмения изпит.

Въз основа на успешно положен изпит и текущ контрол на студента се присъждат 4 кредита.

X. Принципи на формиране на оценката

Оценяване: Важно е нивото на познаване на изследванията по проблема и тяхното аналитично осмисляне.

След проверка на писмените работи се поставя крайната оценка, която се формира от участието на студента в лекционните семинарните занятия, оценката от самостоятелната работа и оценката от писмената работа в съотношение 10% : 20% : 70%.

Оформянето на крайната оценка по описания начин не важи в случай, че студентът е получил оценка Слаб (2) на изпита.

Комплектът е подготвен от проф. д.т.н. А. Кръстев